

AJUNTAMENT D'ARENYS DE MAR

FESTES DE SANT ZENON 1990

Corbeta Antonieta. Cap. - D. - F.º Solá. 1862.

EL GRAVAT DE LA COBERTA reproduïx la corbeta Antonieta, construïda a la mestrança d'Arenys de Mar pel mestre Salvador Busquets en els anys 1848-1849, per encàrrec de Francesc Roget Roca. Comença a navegar aparellada de fragata.

Les característiques d'aquest vaixell són les següents: *Capacitat* 455 tones. *Eslora* 34'04 metres. *Mànega* 9'63 metres. *Puntal* 5'58 metres. *Altura d'obra morta* 1'33 metres. *Artilleria* 2 canons del 9.

A més del constructor naval Salvador Busquets, participaren molts altres industrials, entre ells, Manuel Travé que esculpí el mascaró de proa, Joaquim Costa que féu altres detalls d'escultura, i el daurador Felip Pasqual. Els treballs de ferro anaren a càrrec del mestre Francesc Aliart, l'exàrcia la serví el corder Pere Soler i les veles Ignasi Casanovas, tots d'Arenys i Joaquim Julià i Molas arenyenc establert a la Barceloneta. Els fons foren massissats d'obra per Domingo Condominas. L'obra viva es forrà de coure a Barcelona.

La fragata Antonieta es varà a la platja d'Arenys el dia 29 d'abril de 1849, a les 10 del matí.

L'armador fou l'empresa Roget i Compañia de Matanzas, que sobre el capital de 48.000 pesos duros del vaixell hi tenia una participació de 6.000; els restants 42.000 duros del capital es distribuïen entre altres 13 parçoners, entre ells el capità de la fragata Caietà Solà i Carol.

El primer viatge de l'Antonieta comença sortint cap a Matanzas el 9 de juliol de 1849, manat per l'esmentat capità Caietà Solà, portant de segon el pilot Baldiri Pell i de tercer el pilot Zenon Taxonera, tots ells d'Arenys de Mar. A més d'aquests hi anà de *nostramo* Miquel Visidomine amb altres 15 mariners.

El quadre que reproduïm fou fet l'any 1862, quan era capità d'aquest vaixell (aleshores aparellat de corbeta) Francesc Solà Casanovas, conegut pel "Moro", fill de l'anterior capità. Navegava aleshores sota el banderí de l'armador V.M. Maresch, que havia estat un dels primers parçoners. Pintat amb colors al tremp sobre cartró de 62 per 46 centímetres, per un pintor desconegut que situa la fragata a l'altura del Morro de La Havana. El quadre es conserva a la sala d'estudi de l'Arxiu Històric Fidel Fita.

Una pintura d'aquest mateix vaixell, feta aproximadament cap als anys 1849-1850, quan n'era capità Caietà Solà i armador Roget i Compañia, la posseeix la senyora Maria Solà de Casanovas.

PROG *Salutació* CTES

És desig meu i de tot el Consistori que aquestes festes de Sant Zenon siguin per a tots vosaltres una veritable Festa Major. Des de l'Ajuntament, des de la Comissió de Festes, des de les Associacions, des de les Entitats Culturals i dels Clubs Esportius hem treballat perquè aquests cinc dies de Festa Major arribin a tothom. Aquest treball i aquesta il·lusió que tothom ha posat en l'organització dels actes voldria que és veiessin recompensats amb la vostra participació. Sou vosaltres, arenyencs, els qui feu festa major. Tots els qui aquests dies treballaran en l'organització dels diverssos actes només desitgen que tingueu uns dies plens d'alegria, de festa i de joia.

De mica en mica anem fent una Festa Major més popular perquè creiem que ningú no es pot quedar a fora. Voldria que durant aquests dies tant en els locals socials i als carrers d'Arenys hi hagués Festa Major.

Vull agrair per la seva tasca als qui treballaran perquè tinguem Festa Major. A la Comissió de Festes, a les Entitats Culturals, als Clubs Esportius, a totes les Associacions, a tota la gent d'Arenys, gràcies pel vostre treball i per la vostra participació.

Que passeu una bona Festa Major.

IGNASI MORENO i MARCOS

Alcalde d'Arenys de Mar

Arenys de Mar, juliol de 1990.

Salutación

Es deseo propio y de todo el Consistorio que las próximas fiestas de Sant Zenón que nos disponemos a celebrar sean para todos vosotros una verdadera Fiesta Mayor. Desde el Ayuntamiento, desde la Comisión de Fiestas, desde las Asociaciones, desde las entidades Culturales y los Clubs Deportivos, hemos trabajado para que estos cinco días de Fiesta Mayor lleguen a todos los hogares.

Sólo anhelo que este trabajo y esta ilusión que hemos puesto en la organización de los festejos se vean compensados con vuestra participación. Sois vosotros, todos los arenyenses, los artifices de la Fiesta Mayor. Cuantos en estos días cuidarán de coordinar los actos programados, sólo persiguen el objetivo de proporcionarnos horas de gozo y sana alegría.

Nuestro deseo es llegar, paso a paso, a popularizar más y más, si cabe, nuestra Fiesta Mayor, hasta conseguir que nadie pueda eludir su participación en la misma. Sería de mi agrado que en todas las sedes sociales y en todas las calles de Arenys se goce estos días de un ambiente de fiesta y hermandad.

No quiero silenciar mi agradecimiento hacia cuantos han trabajado en la preparación de los múltiples actos a celebrar. A la Comisión de Fiestas, a las entidades Culturales, a los Centros Deportivos, entidades diversas y a todos los arenyenses, gracias por vuestro trabajo y por vuestra participación.

Os desea feliz Fiesta Mayor.

IGNACIO MORENO MARCOS

Alcalde de Arenys de Mar

Arenys de Mar, julio de 1990.

PROGRAMA D'ACTES

Dissabte, dia 30

Tot el dia, en diverses instal·lacions esportives, **Diada de l'Esport**. Gran festa de l'esport arenyenc amb competicions diverses i lliurament de premis als millors esportistes de la vila.

Organitzat pel Consell d'Esports.

Dimecres, dia 4

Tarda, a les 7,30: **Presentació Oficial del Programa "Tots Plegats"**, a la sala de sessions de l'Ajuntament, i lliurament dels premis als millors projectes i idees presentades.

Organitzat per la Regidoria de Comerç i Turisme.

Divendres, dia 6

Tarda, a les 7,30: **Pregó de Festes i Brindis Popular** a la plaça de la Vila, per celebrar l'arribada de la Festa Major 1990. Aquest any iniciarem la Festa Major amb un acte que fins ara no era habitual, el pregó de Festes. El pregoner d'enguany serà el senyor Juli Manel Pou i Vilabella, president i responsable del Grup Artístic Carles Xena d'Arenys de Mar. Després tots els assistents podran celebrar aquesta festa major amb una copa de cava. Amb aquesta finalitat s'han fet unes copes de vidre especials amb la inscripció commemorativa: "Sant Zenon 1990". Tot això a la Plaça de la Vila. Amb la col·laboració de les Caves Robert J. Mur.

Nit, a les 10,30: Al Pavelló Municipal **Teatre** amb l'obra "**Cómeme el coco, Negro**" per la Companya teatral La Cubana.

Dissabte, dia 7

Tarda, a les 4: El Club d'Hoquei d'Arenys de Mar, celebrarà en el Pavelló Municipal diverses competicions amb equips de la comarca.

A les 6: El Club de Natació Arenys us convida a assistir a les proves de Natació i Waterpolo que es celebraran a la Piscina Municipal amb motiu del **VI Trofeu Festa Major**.

A les 6: **Espectacle Infantil** a la plaça de les Palmeres, a càrrec del Grup de Teatre "Els Farsants" amb el seu espectacle "**Bugada amb Sol Major**". Aquí podreu gaudir d'un espectacle divertit, alegre i ple de color. Tots els assistents podreu rebotar-vos i jugar amb

els rius d'escuma de colors que "Els Farsants" llançaran a la plaça de les Palmeres.

A les 7,30: A la plaça de Flos i Calcat, **Extraordinari Concert Popular** a càrrec de la Banda de Música de la Ciutat d'Onda. Aquest any la Comissió de Festes ha convidat una de les bandes més importants de Castelló per tal que durant tot el dissabte i el diumenge portin l'alegria de la seva música a la nostra Festa Major. Aquesta Banda la formen 70 músics procedents del Conservatori d'Onda.

Nit, a les 10: A l'Església Parroquial, **Concert de Cant Coral** a càrrec de la "Societat Coral l'Esperança".

A partir de les 11 de la nit, la Banda de la Ciutat d'Onda ens marcarà una **Cercavila** per la Riera fins arribar davant del Calisay, on començarà el primer dia de Ball Popular d'aquesta Festa Major, amb l'Orquestra **Ci-**

marron. Com tots els altres dies hi haurà servei de Bar i podreu estar asseguts tot prenent la fresca a les taules i cadires que l'Ajuntament muntarà.

A les 3 de la matinada: **Xocolatada** davant del Calisay per a tots els qui encara estiguin donant voltes per la Riera.

Diumenge, dia 8

A les 9: Al Pavelló Municipal **Open Internacional de Tennis Taula.**

Organitzat pel Club de Tennis Taula d'Arenys de Mar.

A partir de les 10 del matí: **Despertada General per tot el Poble** amb els Trabucaires de Vallgorguina i la Banda de la Ciutat d'Onda. Acabaran el recorregut a la plaça de

l'Església on faran un petit concert. Això sera aproximadament a dos quarts d'una del migdia.

A la una del migdia: **Repic general de Campanes.**

Tarda, a les 7: Amb la Riera sense cotxes hi haurà una **Concentració de Gegants** organitzada per la Colla de Geganters d'Arenys de Mar, en homenatge a l'anomenada Colla Vella de Geganters i dedicada a tots aquells que han portat els gegants a la nostra Vila.

Nit, a les 10: A l'Església Parroquial **Solemnes Completes a llaor de Sant Zenon**, amb homilia que pronunciarà Fra Martí Avila, Caputxi, acabant amb el Cant de l'Himne a Sant Zenon dels compatricis Joan Draper i Xavier Maimí.

Seguidament a la Riera: **Gran Traca**, a càrrec de Pirotècnia Igual.

Acabada la Traca: **Audició de Sardanes**, a la plaça de l'Església.

A continuació: Davant del Calisay, **Ball Popular** amb tota la música dels anys 60 i 70, a càrrec de l'Orquestra "Jóvenes".

Dilluns, dia 9

Matí, a les 8,30: **Concurs de Pesca**, categories Infantil i Juvenil al port d'Arenys, dàrsena de Llevant i instal.lacions del Club Nàutic.

Organitzat pel Club de Pesca Mar Esport.

A les 12: L'Associació de Pensionistes i Tercera Edat "A.S.V.A.T.", efectuarà la visita col·lectiva a la llar de les Germanetes del Sagrat Cor dels Vells Desemparats i a la

Residència Geriàtrica (Hospital), on obsequiaran a tots els residents.

Tarda, a les 6,30: **Tradicional Cercavila** dels gegants i els caps grossos d'Arenys de Mar.

A les 7: A la plaça de les Palmeres (1ª platja) **2.ª Mostra de Circ al Carrer**, amb les companyies: Petit Circ de Carrer, la màgia espectacular de Markelius i Kira i el sempre sorprenent Fakir Kirman. Tot seguit, al mateix lloc **2.ª Xindriada Popular**. (La comissió de Festes obsequiarà a tots els assistents a l'espectacle de Circ amb un bon tall de Xindria fresca i regalada).

A les 8: **Missa Concelebrada en honor de Sant Zenon**. Predicarà l'homilia Mossèn Mateu Santacana, rector de Sant Vicenç dels Horts.

A les 8,30: Organitzada per la "Penya apa, anem-hi" i la Regidoria d'Esports de l'Ajuntament, se celebrarà la **1.ª Milla Urbana** d'Arenys de Mar. Durant una bona estona tindrem competint a la nostra Riera destacats atletes d'arreu de Catalunya per a aconseguir el triomf en aquesta 1.ª Milla Urbana d'Arenys de Mar.

Nit, a les 10,45: **Gran Castell de Focs d'Artifici i Aquàtics**, a càrrec de la Pirotècnia Igual. Els focs es faran a la primera platja, a la zona frontal de la Riera. Es recomanen, entre altres llocs, per a veure els focs: tota la primera platja, el passeig Xifré i el passeig de la zona portuària.

Tot seguit: **Ball Popular al Moll d'Arenys**, al costat de la Confraria de Pescadors. Aquesta nit l'Orquestra "Els Montgrins" ens portarà al port d'Arenys una selecció de

la música més actual i de sempre. Hi haurà servei de bar i podreu estar asseguts a la fresca a les taules i les cadires que l'Ajuntament posa a la vostra disposició. En el transcurs del ball es farà públic el veredict del jurat encarregat d'escollir la **PUBILLA** d'Arenys de Mar 1990.

Simultàniament amb el ball, l'Ateneu Arenyenc celebrarà la Festa Major amb un **Concert d'Havaneres** a càrrec dels Pescadors de l'Escala.

Dimarts, dia 10

Tarda, a les 8: a l'Església Parroquial, **Missa** en sufragi dels arenyencs que ens han deixat des de l'últim Sant Zenon.

Amb la col.laboració dels Amics del Cant Gregorià.

Nit, a les 10,30: Per acomiadar les Festes de Sant Zenon 1990, tindrem un **Correfoc**, a càrrec de "La Infernal" de La Sagrera. La concentració serà davant del Calisay i el recorregut és el següent: baixarà per la Riera fins a agafar el carrer d'Andreu Guri anant tot seguit cap el carrer de les Escolàpies, Rial

de Sa Clavella i Pas sota Estudi, per a finalitzar a la plaça de l'Església.

- Notes:
- 1.- Qui vulgui participar en el Correfoc no ha de portar roba sintètica i cal portar el cap cobert (amb un barret de palla, per exemple).
 - 2.- És molt perillós tirar aigua sobre els qui porten la pólvora.
 - 3.- Cal que els cotxes s'abstinguin d'aparcar a l'itinerari del Correfoc.

EXPOSICIONS:

Del 23 de juny al 10 de juliol, al Museu Marés de la Punta "**Exposició de rellotges d'Artesania**" -exemplars únics- Autor Pau Garcia i Sánchez.

Del 29 de Juny a l'1 de juliol, a l'Ateneu "**El Món de l'Esport a Arenys de Mar**". Exposició realitzada entre la Regidoria d'Esports i els clubs entorn de la incidència de l'Esport a la nostra Vila.

Del 7 al 15 de Juliol, a l'Ateneu, exposició de fotografies "**El Món de l'Havanera**".

Durant tot l'Estiu, a la Galeria d'Art Blaudemar "**Estiuart**"-Mercat de l'Art amb diversos artistes de la galeria-.

El tradicional **Concurs de Pintura Ràpida** que organitza la Societat Cultural i Recreativa Gran Casino, es realitzarà els dies 14 i 15 de juliol.

CAL RECORDAR:

- El dissabte, durant el Concert, a la Plaça Flos i Calcat no s'hi podrà aparcar ni circular.
- El diumenge estarà prohibit circular i aparcar a la Riera.
- El dimarts, durant el Correfoc, no es podrà circular ni aparcar en tot el seu recorregut.
- Queda reservat el dret de modificar els actes d'aquest programa.

Que passeu una bona Festa Major!

CANÇÓ DE MARINERS

En el record de la vella marina de vela catalana, cal no oblidar que, a més dels intrèpids navegants que s'escampaven per les mars d'Europa i dels que creuaven l'Atlàntic vers les Amèriques, hi hagué també aquells altres dedicats al cabotatge, o sia el transport marítim dins del mateix regne, de port a port i seguint la costa. Aquest tràfec marítim, que només era permès als vaixells i tripulacions del país, havia tingut gran esplendor, car guanyava en rapidesa i capacitat al transport que es podia fer per terra seguint vells camins i males carreteres. Més tard, el ferrocarril i el camionatge, acabaren amb aquell tràfec marítim.

Aquella mena de navegació es feia, generalment, amb els vaixells anomenats *barca de mitjana*, coneguts també a casa nostra per *barca de tres veles*, per *falucho* en els llocs de parla castellana i per *bateau catalan* entre els francesos. L'aspecte extern d'aquestes embarcacions, responia al de les barques catalanes en general, diferint,

però, en la major capacitat de càrrega que, en les de mitjana, oscil.lava entre les 60 i les 90 tones, o sia poc menys que la dels vaixells coneguts per goleta i pailebot. La barca de mitjana tenia coberta i portava escues en la part inferior del buc; això darrer facilitava que es pogués pujar a terra sobre pals. La seva arboradura era amb pal major -arbre mestre- quelcom caigut cap a proa, arbre de mitjana en candela, i botaló de proa a manera de bauprès; amb això duia dues veles llatines i un floc davanter. La corvatura de la roda de proa, li permetia d'arrambar-se a la platja a trenc d'onada, facilitant així les operacions de càrrega i descàrrega.

A més del patró, duien un nombre variable de tripulants, entre 3 i 6, gent que en general era molt bregada i, entre els quals n'hi havia algun retirat de la navegació atlàntica. No era insòlit que, ben sovint conduïssin passatge, car, com hem dit abans, els viatges per terra eren més lents i pesats.

Una barca de mitjana a la platja de Malgrat, a començament d'aquest segle.

La darrera Barca de mitjana d'Arenys

D'aquesta gent marinera, coneixedora dels indrets de les seves travessies litorals, en sortí una cançó burleta, plena d'humor desenfadat, tal volta conjuminada per matar l'avorriment d'uns viatges que s'anaven repetint al llarg de la costa.

L'any 1887 l'erudit Josep M. Pellicer i Pagès en els seus *Estudios Histórico-arqueológicos sobre Iluro*, en recollí un fragment que comprenia des de Vilanova fins a Blanes, aplegat segons tradició oral. L'any 1929, Esteve Albert en recollí també una bona part que li cantà Carme Vilar oriunda de Vilassar, la qual, segons deia, l'havia apresada del seu avi que havia participat en la guerra del francès. Més tard, Josep Pla n'aplegà altres fragments que publicà al diari *La Publicitat* i més endavant ho referí a la revista *Destino*. Sara Llorens també n'havia donat a conèixer uns fragments, per cert molt manipulats, en el *Cançoner de Pineda*. Joan Amades en presentà una versió molt corrompuda i científicament inacceptable en el seu *Cançoner*. El que això escriu, en l'ambient familiar de tradició marinera, n'havia recollit alguns fragments molt coincidents amb les versions de Pellicer i de Josep Pla, que dissentien de les seqüències excessivament localistes de

EL PRESIDENTE Y JUNTA MUNICIPAL
de Sanidad de la Villa de Sitges.

Por tenor de la presente certificamos como parte de la Playa de esta Villa la qual por la gracia de Dios, está libre de Peste, y de todo mal contagioso, guardandose de los parages que lo padecen, el Patron Catalan *Cristobal Forment* que lo es de su *Laud* — nombrado *San Antonio* — con *Don* — Marineros para *separar* *ala vista de la playa de esta villa ni poder ser* *notar en el mar* — previniendose que si dicho Patron sale con esta Boleta mas allá al limite que en la misma se le señala, debe, en virtud de lo mandado, por el Excmo. Señor Capitan General de este Principado, ser tenido por sospechoso y sirva de indicio de que abusa de la Boleta para algun fin reprobado. Y para que conste, hemos mandado expedir la presente firmada de nuestro Secretario. Dado en Sitges. à *6 Agosto 1818.*

V.º B.º
Man. Ferrero

Por el Secretario
Perepin Berio

S. Swithre

S. Francis de Paula

S. Marina

S. Catalin

S. Maria Concepta

EN VIGILES QUI CUSTODIUNT CIVITATEM.

ADMODUM Illustres Prætor, & Decuriones Inclitæ Civitatis BARÇINONÆ universis ad quos præsentès litteræ sanitatis pervenerint attestantur, & fidem faciunt, Ab hac Urbe, & Pætri ipsius vigilantissimè pro Peltis præservatione custoditis, in qua (per Dæi Gratiam) optima viget salus absque aliqua epidemica susceptione, discedere ad Portum & litorea littoribus suis nominatarum S. MARINÆ & S. CATALINÆ, cujus, ad quælibet, *S. MARINÆ & S. CATALINÆ* navis, quare orant, & obsecrant ut hos omnes aliosque, & onera quæ vehit benevole accipiant ita sanè, ut fidem publicam experiantur offerentes se pro eis eorumque rebus, & hominibus Commendantis, ne dum parti, sed decupla mensura compensatos. In quorum fidem præsentès Sigillo Civitatis munitis per Secretarium ipsius, & eorum infrascriptum expediti jussurunt. Dat. Barçione, die XIII mensis Junii — Anni MDCCLXXX.

Jo. Maria Claramunt

EL MUY ILUSTRE AYUNTAMIENTO DE
Corregidor y Regidores de la Ciudad de Mataró,
Principado de Cataluña, en Junta de Sanidad.

Certifica, como el día de hoy parte de esta Ciudad (la qual y su Rada está libre, á Dios gracias, de peste y todo mal contagioso, y se guarda de los parages que lo padecen, segun Reales Ordenes,) para *la Catedral, el P. Thomas Bayell, J. L. es el su Cated, nombrado Sr. Int.º con sus Maestros* —

Y para que conste, mandamos despachar la presente, firmada de nuestro Secretario. Dada en Mataró *9* — de *Setiembre* — de 1806

Joseph Ant.º Vignán Secret.º

l'entorn de Vilassar contades per Carne Vilar. Després d'un canvi d'impressions amb Josep Pla, amb el que vaig establir contacte per mediació de comú amic Salvador Espriu, vaig intentar d'ampliar les dades aplicant el mètode emprat per aquell escriptor. Però els meus tempteigs per a perfilar la tasca -potser aplicats massa tard- no em serviren de gran cosa. A Arenys mateix, tant l'avi Sintes, com el bregat pescador Tautau, si bé havien conegut la cançó, els seus records eren tan borrosos, que només se'ls renovava algun fragment a la memòria si els llegíem les nostres anotacions. Vam recórrer al bon amic Ferran Xampeny, encara jove, pescador intel. lectualoide de Caldes d'Estrac, que aparentava saber-ne força més, però que, de fet, només coneixia el que anys abans havia publicat Esteve Albert al *Diari de Mataró* i, de tant en tant, tirava al dret amb coses de la seva collita.

Pel que feia a la música era molt difícil de recollir la tonada, car, tant a Arenys com en altres indrets, tothom desafinava més que l'orgue de Caldes. Semblava però, que s'hauria tractat d'una insistent melopea. Això darrer ho confirma el recull de Sara Llorens al *Cançoner de Pineda*, que ens ha fet arribar la següent partitura:

L Bayle, y los Regidores del Lugar de San Juan de Vilasár del Mar: Certificamos á todos, y á qualesquier Oficiales, y á otros á quienes la presente llegáre que el Patron *Miguel Guacóla* con *quatro* *Aguineros* en su *laat* nombrado *J.ⁿ Josa Martí* parte del referido Lugar para *las Cortes de Valencia* y que (por la gracia de Dios) gozamos en este País de perfecta salud, sin la menor sospecha de peste, ni de otra enfermedad contagiosa.

En fe de lo qual se le despacha la presente, sellada con el sello del Lugar, y firmada por uno de los Regidores, hoy á *24* de *Mayo* de *1799*.

Por orden de los Regidores.
Jpt Domingo Pul de Tchoz

Por la presente certificamos nosotros los Regidores de la Villa de Areñs de Mar: De como parte de la playa de dicha nuestra Villa el Baquer llamado *St. Antoni* el Patron del qual es *Gabriel Oxtis* junto con el qual navegan *Dos* — Marineros para *Barcelona* la qual dicha nuestra Villa (por la gracia de Dios) está libre de peste, y de todo mal contagioso, y para que conste de lo referido, hazemos la presente, firmada de nuestros nombres, y sellada con nuestro Sello. Dada en dicha Villa de Areñs de Mar, à los *18 de Mayo 1787*

C. Acuedo R.
Los Regidores de la Villa de Areñs de Mar
Bona de Vila Alf. Vicario

LOS SEÑORES DE LA DIPUTACION DE
Sanidad de la Villa de Arenys de mar, Corregimiento
de Gerona.

Certificamos á todos y á qualesquier Oficiales, y á otros á quienes la presente llegare que parte de la presente Villa para *Marino Capon* *Yelvo Onypho Vianco Espanol* y *lo es el su Barque* *Antº el Pado* *con* *serio maner* *en* *los* *di* *de* *Antº* *de* *1844* -

Y que (por la gracia de Dios) gozamos en este País de perfeta Salud, sin la menor sospecha de pesté ni de otra enfermedad contagiosa.

En fe de lo qual se le despacha el presente Sellado con el Sello de la dicha Diputacion y firmado por uno de los Vocales ó por el Secretario. Arenys de mar á 8 del mes de *enero* - de 1844.

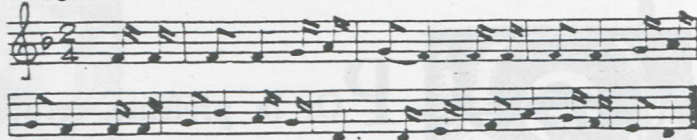
Por la Diputacion de Sanidad.

Antº *de* *1844* *Secretario*

Yº *Bº*

Baralt

Pausat

Amb tot això, no cal dir les dificultats que hi havia per a treure'n un text arquetípic segur i l'edició crítica que volíem dur a cap no seguí endavant. Fa cosa d'una vintena d'anys que en vam dir alguna cosa en una publicació local, per veure si algú ens hi podia afegir alguna cosa més, però passà sense pena ni glòria.

Uns bons amics de Lloret de Mar -Esteve i Carne Fàbregas- han publicat recentment un bon recull etològic de la seva vila, on hi figura un fragment de la cançó seguint la variant de Joan Amades. La seva lectura ha estat motiu de què tornéssim a posar mà en el nostre recull, sabent però la seva provisionalitat, car sempre és possible que algun dia surti un antic text escrit en qualsevol racó de món, si tal vegada en l'avior hi hagués qui s'hagués preocupat d'escriure'l.

El nostre recull, només ha pogut refer des d'Altafulla fins a la frontera de França. Aneu a saber on hauria començat.

A continuació posem la versió que creiem originària, despullada de farcits evidentment interpolats. Uns números marginals, facilitaràn les referències en els comentaris que farem després.

5 A Altafulla són valents,
foc a la Torradembarra;
a Vilanova són boters,
a Sitges en són gitans,
a Castelldefels són grocs
i a Barcelona són dames;

10 al Besòs són passacolls,
Badalona pany de tàpies;
a Mongat són calciners,
venen la calç a fornades;
a Alella són cargolers,
que els cargols no hi treuen banya;

al Besòs són passacolls,
Badalona pany de tàpies;
a Mongat són calciners,
10 venen la calç a fomades;
a Alella són cargolers,
que els cargols no hi treuen banya;
al Masnou són palangrers
que amb ponent van a palangra;
15 a Premià són gafarrons,
a Vilassar pengem ases;
a Mataró caps de bou
de les senyores bisarres;
a Caldes en són nancers,
20 a Arenys se'n porten la palma;
a Canet són figaters,
a Sant Pol són gent de manta;
a Calella són cadells
i a Pineda males cares;
25 a Malgrat són carboners,
venen lo carbó a la platja;
a Blanes són flassaders,
paguen lo dot amb flassades;
a Lloret són caganers
30 que se caguen a la platja,
a Tossa són bastinals
que donen bastina als frares;
a Sant Feliu són ganxons,
Palamós i la Vall d'Aro;
35 Palafrugell peix fregit,
jurioles a la brasa;

a Tossa són bastinals
que donen bastina als frares;
a Sant Feliu són ganxons,
Palamós i la Vall d'Aro;
35 Palafrugell peix fregit,
jurioles a la brasa;
a Begur són bacanards
que coralen a la Brama,
a L'Estartit fangadors
40 que fanguen tota la plana,
L'Escala n'és un mal port
pel vent de la tramuntana,
a Empúries hi ha un convent
que no volen donar aigua,
45 a Sant Pere Pescador
treuen els fems de les cases;
Castelló vila major,
tot són jutges i notaris;
a Roses són gent del Rei
50 que tiren bombes i bales;
a Cadaquers tabaquers,
contrabandistes i lladres;
La Selva són bisarocs
que salen bisos a cargues;
55 a Llançà són fumadells
tenen les cases fumades;
De Portbou no us en dic res
perquè hi ha molt poques cases.
I aquí ja hem arribat
60 fins a la ratlla de França.

EL MAGNIFICO AYUNTA- miento de la Villa de Areñs del mar , corregimiento de Gerona

Certifica, y dá fé como al presente (à Dios gra-
cias) está libre de peste, y otro mal contagioso,
y parte de ella *el Pava Ramon M. Agm*
on e i pxi del qual es Ramon Daxi.
com dos e haimen y nes en todos.

Por lo qual se despacha la presen-
te firmada, y sellada con el sello
de dicha Villa: Arens del mar à
del mes de *Agosto* 27 del año
de 1787

De Acuerdo del Magnifico Ayun^{to}.

Ramon Vila Reg. Decano

ASSAIG DE FIXACIÓ CRONOLÒGICA- Les dades d'Esteve Albert presentant el text que li havia cantat la senyora Vilar, amb l'esment de què aquesta l'havia après del seu avi que havia fet la guerra del francès, permetia suposar que la cançó pervindria del trencall dels segles XVIII i XIX. I, com anirem veient, així és en realitat i, fins i tot, analitzant el contingut històric, la podem reduir entre els anys 1795 i 1808.

Hi ha esments als residus de feudalisme, que no s'extingiren fins l'any 1813. En aquests hom hi observa en els versos 31 i 32 una clara referència al tribut que els habitants de Tossa pagaven a llur baró, l'abat del monestir de Ripoll. En la patent de sanitat de Tossa que il·lustra aquestes notes hi podem veure en el segell de la vila els atributs abacials com són les borles, la mitra i el bàcul.

Altra al·lusió al règim senyorial, són els versos 47 i 48, referits a Castelló, de la que diu que és vila major -era la capital del comtat d'Empúries- on hi havia el funcionari del govern baronal, jutges, notaris i escrivans.

Els versos 49 i 50, són al·lusió a la ciutadella de Roses, que tan important paper va tenir al segle XVIII i en la guerra del francès. L'esment no podria ser posterior a aquesta darrera guerra, car l'any 1814, quan els francesos

El Bayle, y Regidores de la Villa de Arens de Mar Corregimiento de Gerona en Cataluña:
Certificamos á todos y á qualesquier Oficiales, y á otros á quienes la presente llegare que parte
de la referida Villa para *Mallorca el Puerto de San Joan de Capdepera y San Joan de Sana*

San Antonio con cinco Arzobispos, incluido San Pedro.

Y que (por la gracia de Dios) gozamos en este País de perfecta salud, sin la menor sospecha de peste,
ni de otra enfermedad contagiosa.

En fe de lo qual se le despacha la presente, sellada con el Sello de dicha Villa, y firmada por el
Infrascrito Secretario hoy á *10 de Noviembre* de 1838.

De Acuerdo del Magnifico Ayuntamiento

F. D. Carreras

l'abandonaren la destruïren, fent-la inaprofitable i, des d'a-leshores, restà abandonada. Encara podríem apurar més la datació, tenint en compte que la cançó a més de parlar d'una ciutadella en actiu -tiren bombes i bales-, aclareix que són gent del rei i no ho eren el 1808 quan havia caigut en poder dels francesos.

A tot això, cal afegir-hi els esments del vers primer a Altafulla i dels versos 55 i 56 a Llançà, que, com direm més endavant, ens porten a la guerra gran de 1793-1795.

Les demés notícies que es van desprenent de la cançó, cap d'elles s'oposa a aquesta datació, com anirem veient en l'examen de la seva temàtica.

TEMÀTICA DE LA CANÇÓ.- Tal com s'escau pel seu origen, no cal cercar ací una producció literària i encara menys esperar-hi floritures. L'autor o autors, tenien tant de mariner com de traginer i la cançó era per a ells tema de gresca. Per això hi abunden plagasitats i retrets burletes -a volters injuriosos- sobre els pobles del seu trajecte.

El recull, tal com ens ha arribat a nosaltres, comença a Altafulla i el vers primer ens diu que els d'aquell indret són valents. Tal volta ho diu així perquè tenia en compte que Altafulla fou una de les localitats que portaren més-

EL HONORABLE AYUNTAMIENTO
de la Villa de Canét de Mar, Corregimiento de Ge-
rona. Salud.

POR tenor de la presente se certifica como parte el dia presente de esta Villa, la qual (por la gracia de Dios) está libre de Peste, y todo mal contagioso, el Patron *Salvados Casals Catalàn* *los* *seus* *nombrats* *de* *Populacion* *inclu* *20* *Grò* *Farrò* que lo es de su *Salud* — nombrado *Las Firmes*

— para *Barcelona* — y para que conste hemos mandado hacer la presente, firmada de nuestro Secretario. Dada en Canét de Mar à 17 de *362* — de 1770-

Josep Godaj

voluntaris a la guerra gran de 1794-1795 en relació amb el seu nombre d'habitants. Altrament el moviment marítim d'aquell lloc era força notable.

No sospitem l'esment al foc de la Torredembarra que fa el vers 2.

El tercer, referit a Vilanova, ens diu que la seva gent eren boters. I efectivament aquella platja sempre estava plena de bótes i bocois de l'artesanía local per la important exportació de vins del Penedès que es feia des d'aquell indret.

No sabem el motiu del tracte que dóna als de Sitges el vers 4. El mot de gitano, tant com significat ètnic, s'emprava per designar el que incomplia un tracte o enganyava en les seves relacions contractuals. La imputació de gitano d'un poble a l'altre, en altre temps, se la feien mútuament els d'Arenys i els de Canet, i s'havia adjudicat també a Caldes de Montbui, Blanes, Sabadell, Santa Maria de Meià, Durro, etc.

Si els de Castelldefels eren grocs, com diu el vers 5, seria per les febres pal·lúdiques produïdes per la propietat dels aiguamolls del cap del Llobregat.

El vers 6 moteja de dames els barcelonins, tal volta fent escarni de la finura senyoriuola de la gent de ciutat.

Al Besós, segons el vers 7, eren passacolls, al·ludint

EL AYUNTAMIENTO DE LA VILLA DE SAN
Pol de Mar Corregimiento de Gerona.

POR tenor de la presente parte del Puerto de ella libre, por la gracia de Dios, de peste, y todo mal contagioso para salir *En la Villa de los Medes el Patron Gerónimo Rouca con su Laúd de veinte y cinco hombres en Antonio contra el hombre de la tripulación incluso el Patron*

~~Y para que~~ *Y para que* no se les ponga impedimento hemos mandado hacer la presente firmada de nuestro Sello: Que les valdrá para el termino de su viaje. Dada en San Pol de Mar *15 del mes de Marzo de 1814*

De Acuerdo del Magnifico Ayuntamiento.

Francisco de la Coma

La vella llegenda de què al campanar de Vilassar hi havien penjat un ase per a que mengés els lletsons que es feien a la teulada de l'església, ve recollida pel vers 16.

El vers 17 fa esment de la dita dels caps de bou aplicada a Mataró, que pervenia de molt antic i ja s'havia consolidat en el trencall dels segles XVIII i XIX, com recullen el *Calaix de sastre* del baró de Maldà i l'historiador de Mataró Pellicer i Pagès, bé que el vers 18 admira la gallardia de les mataronines.

El vers 19 fa esment de què a Caldes d'Estrac eren nansers. No fa masses anys que encara els pescadors de la comarca acostumaven anar a proveir-se de nanses a Caldetes.

En el joc de penjaments i escarnis d'aquesta cançó, sorprèn l'esment elogiós d'Arenys que conté el vers 20; de la variant que explicarem més endavant, els d'Arenys tampoc se'n poden queixar. Des del punt de vista mariner -que és el que inspira la cançó- no es pot oblidar que Arenys era el més important centre de construcció naval de la costa catalana, en la seva matrícula hi havia més de 40 vaixells que feien la ruta d'Amèrica i tenia el Reial Estudi dels Pilots que formí de tècnics de la navegació arreu de Catalunya.

No sabem endevinar d'on podia haver sortit

Parteix de la Plaja de la Vila de Malgrát la qual está sana, y libre de tot mal contagiós à Deu gracias per Terra, y Costas de Cathalunya lo Patró Antoni torxo ab son Barquet Anomenat St Antoni y quatre Mariners Per Barxa
y perque impediment no se li fasa se li fa la present firmada y sellada ab lo Sello de dita Vila.
Vuy als 30 de Maig = de 1786 =

de orde de Ramon Martí de
de Cano Salvador de Maig

SANT BONOSO, Y SANT MAXIMIANO
Fills, y Patrons de Blanes.

A Tots, y qualsevol Oficials, Guardas del Morbo, y altres las quals las presents previndràn salut, y honor. Los Regidors de la Vila de Blanes Bisbat de Gerona, en lo Principat de Catalunya; Certificam, y fem fec, com parteix lo die present, y devall escrit de dita Vila de Blanes, ahont llahor a Deu nostre Senyor, renim molt bona fanitat, sens suspicio de mal de Pelta, ni altre mal Contagiós; lo qual Joseph Flió ab Son Barquet anà las Animas ab Dos Mariners per Barcelona y Costas —

Per lo que havèm manat despatxar las presents, selladas ab nostre Sagell, y firmadas, fora escritas de ma de nostre Secretari, Day en la Vila de Blanes, yuy als
16 de Febrer del Any 1767

De Manament de dits Senyors Regidors,
de la Vila de Blanes.
Francisco Rocafort
Regidor Decano

l'apellatiu de *figueters*, que el vers 21 atribueix als de Canet.

El vers 22 recapitula els retrets que s'havien fet als santpolencs: *A Sant Pol són gent de manta, gent berganta, quina hora és?*, que si ho preguntaven els que anaven de pas, se'ls contestava: *Hora de passar rucs*. Tal volta en el *són gent de manta* hi influiria la fira hivernal, dita de les mantes, que aquell lloc celebrava per Sant Pau.

El vers 23 ens diu que a Calella són Cadells, clara al·lusió al gos que, com emblema de la vila, lluita en el magnífic i artístic blasó que figurava en la documentació municipal i, sobretot, en les patents de sanitat marítima. Recentment s'ha reformat el vell escut tradicional i hi figura inexplicablement un llop en lloc del gos.

No sabem entendre el perquè del penjament de males cares adjudicat a Pineda pel vers 24, bé que encara es deia a començaments del nostre segle.

El vers 25 fa esment dels carregaments de carbó que, procedent dels boscos de la conca del Tordera, es feien al grau de Malgrat.

Sembla la referència d'un cas anecdòtic, en que una núvia portaria per tot dot una flassada, l'esment que els versos 27 i 28 fan a Blanes.

El desagradable penjament que fan de Lloret els versos

29 i 30, que es repeteix en totes les versions d'aquesta cançó, pervé de què fora la palissada que protegia la vila, cara a mar, s'hi acumulaven les escombraries i altres sutzures.

Pel que fa a Tossa, objecte dels versos 31 i 32, ja n'hem parlat en l'anterior assaig de fixació cronològica.

El qualificatiu de ganxons, que els versos 33 i 34 donen a Palamós, la Vall d'Aro i Sant Feliu de Guíxols, s'ha reduït després al darrer d'aquests llocs.

La plaserteria de l'autor dels versos 35 i 36, es mostra amb l'esment de les menges a fer de pas per Palafrugell.

Els versos 37 i 38, responen al temps quan el coral era una de les principals fonts de riquesa de Begur; l'apel.latiu insultant *bacanard*, sinònim de beneït, es deia també d'altres llocs.

A l'Estartit, mig pescadors mig pagesos, amb les activitats marineres aleshores ben escasses, són objecte dels versos 39 i 40.

Tal com ara, L'Escala estava molt exposada al vent de la Tramuntana, com així es recull als versos 41 i 42.

A Empúries, hi havia un convent de frares Servites, bastit damunt les ruïnes de la ciutat protohistòrica. El lloc era sec i desolat, sense més aigua potable que la de cisterna

SANTA CHRISTINA.

A Tots, y qualsevols Oficials, Guardas del Morbo, y altres, á qui la present previndrà: salud, &c. Certificám nosaltres los Regidors de la Vila de Llorét com

*Pau Barri ab comp
un homey inicu dia Barri va
a parat per ab lo Regidor
de l'1° Domingo Sala fins a
Barri*

Parteix de dita Vila, ahont per la gracia de Deu tenim plena sanitat, sens suspita alguna de Peste, ni altre mal contagiós; y per ser lo ver se li fa la present sellada ab lo Sello de dita Vila, y firmada per un dels Regidors. Vuy á 2 de 10tes de 1802

De Ordre dels Regidors

Franç^o Coriell Decant

JESUS, MARIA, JOSEPH.

A Tots, y qualsevols Oficials Guardas del Morbo, y altres als quals las presents previndrán, salut, y honor. Los Regidores de la Vila de Tossa, Bisbat de Gerona, en lo Principat de Cathalunya. Certifican y fem fé com parteix lo dia present, y devall escrit de esta Vila de Tossa, ahont llahór a Deu nostre Senyor, tenim molt bona sanitat, sens suspita de mal de Peste, ni de altre mal contagiós.

*Patris Sauris Moxe ab sun ca
nari amomenat J. de Cathalunya
Tombat per sa arboria ab sun
marinex.*

Per lo que havem manát despatxár las presents, selladas ab nostre Sagell, y firmadas, sota escritas de ma de nostre Secretari. Dat en la Vila de Tossa, vuy als 19 de Juliol Any 1795

De Manament de dits Senyors Regidors de la dita Vila de Tossa.

Joan Puyol Sec. de Caria

i, en temps de sequera, els habitants del convent en sofrien les dificultats. Per això els versos 43 i 44 fan retret de que aquells frares no deixessin fer aiguada als vaixells. El convent que ja existia al segle XVIII, passà per la dissolució al trienni liberal i l'extinció definitiva en 1835-1836. Aquesta dada reforça l'antiguitat de la cançó.

L'imputació que els versos 45 i 46 fan a Sant Pere Pescador, reflexen una economia i civilització quelcom primitives.

De Castell d'Empúries, i sobre l'esment que en fan els versos 47 i 48, ja n'hem parlat en l'anterior assaig de fixació cronològica de la cançó. Castelló era lloc de mar, amb el seu carregador a la platja o grau.

Els versos 49 i 50 parlen de Roses. A això ens hi hem referit també a l'estudiar l'antiguitat que atribuïm a la cançó.

Els versos 51 i 52, són pejoratius per a la gent de Cadaquers. Com que el poble era millor comunicat per mar que per terra, la situació del lloc era òptima per a l'exercici del contraband.

Tombat el perillós cap de Creus, els versos 53 i 54 fan esment dels saladors de peix de Port de La Selva.

En els darrers temps de la guerra gran, l'any 1795 els francesos prengueren Figueres i la ciutadella de Roses i s'escamparen per l'Empordà, saquejant i incendiant. L'esment a

les cases fumades de Llançà dels versos 55 i 56 pot pervenir d'aquell fet, si hom té en compte les altres notícies de la cançó que ens porten a la mateixa època.

En darrer lloc hi figura Portbou, del que no se'n vol dir res de tan petit com era. Efectivament, aleshores era un racó del terme de Colera que a darreries del segle XVIII tenia envides mitja dotzena de cases i, molts anys després, concretament el 1849, només tenia dotze vivendes.

POSSIBLES INTERPOLACIONS.- Hi ha algunes versions de la cançó que, bé que tenen cert regust d'antiguitat, fan creure que hi són d'incorporació tardana, sobretot quan afecten a indrets on no hi havia alguna activitat marinera.

Joan Amades recull dos versos que, si pertanyessin a la redacció primigènia, caldria situar entre els 38 i 39, i diu així:

*Els de Pals són arrossers,
mengen l'arròs a lloçades.*

El conreu de l'arròs havia començat a l'Empordà a darreries del segle XVII, però fou motiu d'avalots i s'anava suspenent i reemprenent segons les circumstàncies, car hom suposava que els seus estancaments d'aigua provocaven moltes malures. L'any 1792 el govern el va prohibir i, quan

LO MAGNIFICH AJUNTAMENT
de Batlle, y Regidors de la Real Vila de
Sant Feliu de Guixols Corregiment de Ge-
rona : Salut, &c.

Certifica y fa feé, com lo dia baix escrit parteix de aquesta Vila, ahont (á Deu gracias) hi ha bona Santat, sens suspira de Peste, ni de altre mal contagios.

*Joan Casanova Regidor de la Vila
Barquet anon. ...
y Inasme ... q. abda ...
Sim. ...*

Per lo que se li despatxa la present firmada per lo infrascrit Escriba, y Secretari de la Vila, y sellada ab lo Sello de ella, Vuy als 3 del mes de desembre del any 1785

J. Batlle
A. Amades

A TOTS, Y QUAISEVOLS OFICIALS,
Guardas del Morbo, y altres à qui la present
pervindrà salut. &c. Certificam nosaltres los Re-
gadors de la Vila de Palamos, com

Joan Sola
~~Joana Mompou ab una certidura~~
Los quals Joan Sola de Barcelona

Parteix de dita Vila ahont per la gràcia de
Deu tenim plena sanitat sens suspita de Pesta ni
altre mal contagios, y per lo verbe li fa la present
follada ab lo sello de dita Vila, firmada per un
del Regadors vuy à 24 de *Janer* de 1749

De Ordre de los Regadors.

Joan Agustí Regador

es tornà a permetre el 1797, hi hagueren molts aldarulls. Amb tot, l'explotació arrossera va continuar fins l'any 1838 en el qual restà interdicta fins la seva represa a l'any 1904. Així, cal considerar aquests dos versos anteriors a l'any 1838.

Un altre afegit es refereix a Colera, indret que passen per alt gairebé totes les altres versions, i diu:

*A Colera fan bon vi,
millor però la garnatxa.*

Joan Amades dóna una versió estrafalària, que àdhuc repugna a la cadència mètrica, *Millor, però, en fan la garnatxa*. Bé que aquesta darrera versió seria inacceptable, en canvi la precedent no desdiu del conjunt del text que tenim per primigeni i, cas de ser text genuí, caldria situar-lo entre els versos 56 i 57.

La versió recollida per Esteve Albert de la cantadora Carme Vilar, ambientada a Vilassar i les seves propietats, interpola Llanerers, Cabrils, Cabrera i Argentona; també hi afegeix Tiana, a la que atribueix les males cares que li devien sonar del vers 24.

VARIANTS.- Si en els texts més importants i venerables hom hi pot trobar afegitons, transposicions de mots, farcits i variacions de tota mena, fruit del descuit dels

copistes, amb major motiu caldrà cercar-ne en una cançó humorística tramesa de viva veu. Moltes variacions pervenen de l'afany de reivindicar el prestigi local que es podria sentir ofès.

La variant cantada per la Sra. Vilar, modera l'esment d'Alella del vers 12 i així els seus habitants només seran caragolers *quan els caragols treuen banya*.

Si els del Masnou havien estat petits pescadors, a mitjan segle XIX tenien bons navegants i ja no es podia ser despectiu pels seus coneixements nàutics, i als versos 13 i 14 muden la frase *amb ponent van a palangre*, per la de *que no perden mai calada*. Però la versió vilassanesa de la Sra. Vilar, en emulació amb els gairebé prop-veïns, diu que *Al Masnou son trapacers*.

La versió de la mateixa Sra. Vilar hi afegeix el poble de Llanereres, que considera productor de nanses de pesca, bé que tingui per millors les que es fan a Caldetes i diu:

*A Llanereres nansers,
Caldes se'n porta la palma.*

Però aleshores li cal omplir quelcom amb Arenys de Mar, lloc mariner per excel·lència, i muda el vers 20 per aquests altres dos:

*A Arenys són vaixellers,
dels que van a l'altra banda.*

LO AJUNTAMENT DE JUSTICIA, Y
Regidors de aquesta Vila de Palafrugell, Bis-
bat de Gerona del Principat de Cathalunya,
à 25 del Mes de *Mai* de 17 86 Certificám,
y fem fé. De com parteix de aquesta Vila la
qual está sana, y libre (à Deu gracias) de Pes-
te, y de tot mal Contagiós. *Lo Sr. Fran^{co}*
Tauler de dita Vila ab son Canari
anomenat *St. Antoni de Padua* *Sr*
Maire y en tot set que passen per
Mar y Costa fins a Barña

Deu los gde)
De Ordre del Magnífich Ajun-
tament de aquesta Vila.
Mariano Company *fiel* *Defecha.*

A Tots, y qualsevol's Oficials de Sanitat, Guardas de Morbo, y altres Persones à qui las presents previndrán; salut, &c. Los Magnífichs Regidors de la Vila de Bagur, del Corregiment de Gerona, certifican, y fan feé per las presents, com lo dia baix escrit, parteix de la present Vila, ahont llahors à Deu tenim bona sanitat, sens suspita de Pelle, ni altre mal contagiós.

*Joane Carneras Per
anas de Passatge ab al Parro Antoni Carneras
Per anar En Barçelonà y sos Passatges*

Per lo que se li despatxa la present, sellada ab lo Sello de la Vila, y firmada per un dels Regidors de aquella, Vuy als 15 del Mes de Juny del Any 1790

De Ordre dels Magnífichs Regidors.

BAGUR.

Joan Llorens Regidor de l'any

Joan Amades es fa seu el que ha recollit Esteve Albert i el copia decididament.

A Sara Llorens que era de Pineda, no li plaïa gota l'atribució de *males cares* als seus conveïns, i muda els versos 23 i 24 per aquests altres dos:

*A Calella serafins,
i a Pineda bones cares.*

La versió vilassanesa, dóna un nou contingut a l'estrofa de Pineda, capgira la de Malgrat per la de Palafrugell i deixa aquest lloc fora del mapa, tal volta perquè ja són més lluny de Vilassar:

*A Pineda tots són nyerros,
a Malgrat són peix fregit,
jurióles a la brasa.*

L'esment *nyerros* de Pineda, a continuació dels *cadells* de Calella, fa pensar en un antònim anacrònic, fruit de les lectures de novel·les pseudo-històriques del segle passat en les que excel·lí l'aleshores famós Manuel Angelon.

Altres variants de la mateixa procedència, que també segueix Amades, són la supressió de Tossa i la substitució dels ganxons dels versos 33 i 34, per:

*A Sant Feliu són tapers
i a Palamós els embarquen.*

Por tenor de la presente, se certifica como parte,
al dia presente de esta Villa, la qual (por la
gracia de Dios, está libre de Peste, y todo mal con-
tagioso, el Patron *Pablo Angulo Verano de*
esta Con siete mancebos ocho en todos

que lo es de su *Canario* nombrado *...*
... para *Barcelona* y para que con-
ste hemos mandado haber la presente, firmada de nu-
estro Secretario, Dada en Rosas a *13* de
Oxexo - de *1788*

Pedro Benta Secret.

El mot *bacanard* del vers 37, desplaent pels de Begur i que no estava en ús a Vilassar, es muda per *A Begur són coralers*.

Una altra versió popular, ja no fa cas dels fangadors de la planúria de l'Estartit i es redueix al poblat arrecerat de la Tramuntana i obert a Ponent:

*A l'Estartit és humit,
de les llargues garbinades.*

Amades, pel seu compte, com si s'ho treiés de la mànega, repesca el *peix fregit de Palafrugell* que abans havia donat a Malgrat i l'adjudica ara a l'Estartit..I per acabar-ho d'adobar, fa un garbuix amb els jutges i notaris que atribueix a La Pera - molt terra endins- i a l'Armentera, per a restituir-los més endavant a Castelló:

*A la Pera i l'Armentera,
tot són jutges i notaris.*

La vilassanesa senyora Vilar, capgira l'intenció del vers 41 referit a l'Escala i el deixa inverossimil:

A l'Escala n'és bon port,
pel vent de la Tramuntana.

En quan a Roses -que és la darrera localitat del llistat de Carne Vilar- muda el vers 50 i en lloc de tirar bombes i bales, ara només tirarien bombes enlaire.

Altres variants moderen els penjaments fets a Cadaquers pel vers 52 i en lloc de contrabandistes i lladres, els fa contrabandistes de fama.

I, finalment, hi ha una variant que muda els versos del 57 al 60 pels dos següents:

A Colera i a Portbou,
la cançó s'és acabada.

A aquesta cançó se li ha atribuït, sense motiu, estrofes introductòries que mostren un estadi cultural quelcom superior i, fins i tot, un sentit poètic que manquen evidentment en la resta del seu contingut, com, per exemple, el fragment que diu:

Si bufa vent de garbí
vent en popa i mar bonança,
anirem vora la mar
fins a la ratlla de França,

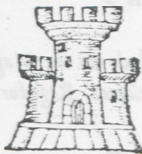

JESUS, MARIA, JOSEPH.

A Todos, y qualesquier Oficiales, y otras personas, à quienes la presente llegare, y fuere presentada: Los Regidores de la Villa de Cadaqués, salud Certificamos por la presente como

Juan Citaci, con
el Ganquil del Patron Santiago
Papel para Barcelona

parte el dia presente de esta Villa, en la qual (por la gracia de Dios) se goza sanidad, sin sospecha alguna de Peste, ni de otro nial contagioso. Dada en Cadaqués, sellada con el Sello de dicha Villa, y firmada del Secretario abaxo escrito, à 29 del mes de Mayo del año 1786

CADAQUES

Los Regidores de la Villa de Cadaqués,
y de su orden.

Diego Tremols Secu

A Todos, y qualesquier Oficiales, Guardas del Morbo, y otras, Personas à quien las presentes prevedrán : Salud, y honor. Los Regidores de las Villas de Ampurias, y la Escala Obispado de Gerona, Certifican, y hazen feè, Como el dia presente, y bajo eserito parte de dichas Villas, la qual (por la gracia de Dios,) està libre de Peste, y todo mal contagiofo, el Patròn *Bautista Juli Catalan* vecinos *esta que lo es seu Canario nombrado Sr Antonio en comp^a de quatro Maxims con co to don para Barcelona*

Por lo que hemos mandado despachar las presentes Selladas con el Sello de dichas Villas firmadas de nuestro Secretario, Oy à onze de Diciembre de 1789

Por mandado de los Magnificos
Señores Regidores.

Pons Secret^o

i aquell altre de contingut encara més pulcre:

*Si bufa vent de garbí,
vent en popa i mar bonança,
anirem cap a llevant,
tot a voreta de l'aigua,
tot a la vora del mar,
fins a la ratlla de França.*

Una cloenda que té molta sabor d'antiguitat i que no s'allunya gens de la mentalitat de la part bàsica de la cançó amb una semblant desimboltura, també li és atribuïda:

*Cançoneta qui t'ha fet?
Ai, cançó qui t'ha dictada?
Un pilot de Mataró
que té la cara ratada,
ratada del vent del Sud
d'allà el canal de les Bahames.*

Probablement, aquest final pertanyia a alguna altra cançó marinera, perquè la seva mètrica exigiria distinta tonada. Altrament, el contingut dels versos 17 i 20, faria dubtar de que el suposat pilot fos precisament matoroní. En tot cas podria fer pensar en algun d'aquells pilots que en arribar a edat madura s'havien

retirat de la navegació atlàntica i acabaven exercint de patró de cabotatge.

Avui ja no es podria dir que Arenys se'n porta la palma. Ara se'ns retrauria el fet miraculós de la sèpia -aquell cefalòpod que en el dialecte barceloní li diuen sèpia- que esdevingué cap els anys 1930.

Quan es formà la cançó, la petulància dels are-

yencs encara no s'havia batejat de *Set ciències*, ni divulgat allò altre que diu: *Els d'Arenys dormen amb ulleres i amb bufanda, s'acotxen de cap i tot, els dijous parlen en castellà, i diuen "papà" i "mamà"*. I, per acabar-ho d'adobar, els que van a tirar l'art, a vegades es deixen l'estrop damunt del piano.

P-G.

Informació gràfica de l'Arxiu Històric Fidel Fita.

Edita:

AJUNTAMENT D'ARENYS DE MAR
ÀREA DE CULTURA - COMISSIÓ DE FESTES

IMPREMTA SANTA MARIA - ARENYS DE MAR
Dipòsit Legal B-28.327. 1990.

